

En Servet i En Servent eren pare i fill?

Autor: Esteve Renom

Data de publicació: 19-09-2012

Per l'Esteve Renom, hi podria haver hagut una relació directa entre En Servet i En Servent. Una relació ocultada i adulterada. Els cognoms són quasi idèntics. El primer era metge i el pare del segon també. Per què En Servent no parla mai del seu pare? Potser, com En Servet, era també mort? Potser van ser el mateix personatge?

El fet de tractar-se de dos Miquels, que van viure ambdós al segle XVI i de les vides privades o personals dels quals se'n sap poca cosa amb plena certesa, tret que, d'alguna manera l'expressió del seu pensament els va dur dificultats amb la censura i la inquisició (amb conseqüències mortals en un cas), fa que, gairebé sense adonar-nos-en, el pensament se'ns en vagi a preguntar-nos si és possible d'establir-hi alguna mena de relació.

Diuen que En Miquel Servent/Cervantes va néixer el 1547, sembla que per la falsa partida de naixement d'Alcalà d'Henares. En tot cas, per les dates de la seva participació a la batalla de Lepant i la de la seva mort, em fa la impressió que realment la seva naixença no hauria de ser molt llunyana d'aquell any.

Sí que hi ha, en canvi, més seguretat sobre la data de la mort d'En Miquel Servet, cremat a Ginebra l'any 1553, per tal com s'han conservat les actes del procés inquisidor.

Per tant, aquests dos personatges haurien coincidit en vida uns set anys.

Repassant per sobre les dues biografies, em trobo un possible element de confluència, que és Itàlia.

Els biògrafs d'En Miquel Servet diuen que quan va ser apressat a Ginebra, es dirigia a Itàlia. I de l'altre costat, una germana d'En Servent/Cervantes, més gran que ell i que es deia Andrea, era casada amb un italià, un florentí.

Això em fa pensar si no fóra possible que En Servet anés a Itàlia a reunir-se amb la seva família. Família que podria haver format ja a Itàlia mateix, casant-se en aquell país, on va sojornar, seguint el seguici de l'emperador, al servei d'En Joan de Quintana, prelat de prestigi i posterior confessor de Carles V. Una altra possibilitat podria també ser que ja s'hagués casat a la península, i que s'hagués traslladat a Itàlia ja amb la seva família. Potser s'hauria pogut casar a Barcelona, on havia realitzat els seus estudis superiors de dret.

La relació intensa d'En Miquel Servet amb Barcelona ve corroborada pel fet que, fins i tot, algunes de les seves biografies oficials sostenen que va promoure la publicació a Barcelona d'un llibre amb les poesies de Boscà i Garcilaso de la Vega.

Posteriorment al període al servei d'En Joan de Quintana, els seus afanys de coneixement el fan anar a estudiar medicina a París. La seva família el podria haver acompanyat. A França, s'introduirà vehentment en les polèmiques religioses del moment.

Les seves doctrines comencen a ser fortament rebutjades fins que la Inquisició de Lió dicta una ordre d'arrest, però aconsegueix escapar i fuig en direcció a Itàlia. Passant per Ginebra, és detingut a ran d'una denúncia. Allà és jutjat per heretgia i, posteriorment, hi és cremat.

Conscient del risc que corria, hauria disposat que la seva família anés cap a Itàlia, on tindria amics que la podrien acollir, pensant reunir-se després amb ells. Cal tenir present que el camí a Espanya també li estaria barrat, atès que la Inquisició també havia perseguit els seus llibres i, de fet, no deixaria de prestar-se a col·laborar amb la resta d'Inquisicions europees.

Evidentment, es tracta només d'una simple hipòtesi, sense cap tipus de prova, però que, en tot cas, no contradiu de cap manera les biografies oficials dels dos protagonistes.

També hi ha un conjunt d'elements que hi concordarien.

En primer lloc, a les biografies oficials d'En Cervantes/Servet, es diu que el seu pare era metge. I tenim que En Miquel Servet, encara jove, però ja amb una certa edat, estudia medicina a París i després exerceix la medicina.

Un altre element és el fet que la germana gran d'En Servet/Cervantes fos casada amb un florentí. És més fàcil que la germana d'En Servet conegués un florentí a Florència; també a Itàlia; i també a Barcelona o València, ciutats en aquell moment amb una gran relació a tots nivells amb Itàlia. Menys probable seria que conegués un florentí al centre de la península, encara que, evidentment, no impossible.

També, respecte al nom d'Andrea, que és com s'anomena a la germana gran d'En Servet, sembla més probable que se li posi a una nena nascuda a Itàlia i potser de mare italiana.

Seguint amb la hipòtesi, En Servet/Cervantes podria haver nascut a Itàlia. De fet, quan ell es refereix a les coses de Catalunya o València ho fa en un to de cosa que estima i defensa com a seva, però amb un deix de meravella i sorpresa, com de descoberta posterior. Amb una visió externa. Com si hagués arribat (retornat, la seva família), presumiblement a València, ja a una certa edat.

En Servet/Cervantes apareix a Roma al servei del Cardenal Giulio Acquaviva. Crec que per a entrar al servei d'un cardenal de Roma, algun currículum cal tenir. En Servet no havia realitzat estudis universitaris. Això sí, segur que ja hauria adquirit una important cultura autodidacta. Però el que sembla més lògic és que l'entrada en aquests càrrecs fos més aviat fruit d'unes coneixences per part dels pares, de la família, que, a més, tinguessin cert prestigi social per entrar en contacte amb les elits socials. Allò típic dels pares que envien els fills a amics importants perquè puguin fer carrera. En canvi, el pare de Cervantes, segons les biografies oficials, és un simple metge que no es mou de Castella en tota la seva vida. És clar que tampoc són impossibles les casualitats, ajuntades amb una qualitat i vàlua personal que puguin fer que una alta personalitat es fixi en una persona humil.

Per altra part, hi ha, a totes les biografies oficials d'En Servet/Cervantes el fet que el pare és absent, desaparegut o mort, en tota la vida del famós escriptor. L'escriptor mateix, no en parla mai. Sembla que el seu progenitor sigui una cosa a amagar. I ben cert que ho fóra, si tens un pare que ha mort cremat a la foguera, en un moment en què la Inquisició continuava funcionant a ple rendiment!

També, a les biografies oficials d'En Cervantes/Servet, es menciona un document consistent en un inventari dels béns del pare d'En Servet/Cervantes al moment de la seva mort. En aquest inventari hi ha dos llibres d'En Miquel Servet. És

clar que podria tractar-se d'una simple casualitat, però ningú no pot negar que conservar llibres de teologia, no d'estricta medicina (de fet, tots els llibres d'En Servet són de teologia, tot i que en alguns d'ells hi afegeix algun capítol de tema mèdic), quan aquests eren perseguits a per la Inquisició a la mateixa Espanya, podria indicar també una certa actitud compromesa i un cert element sentimental personal envers l'autor dels llibres.

Finalment, la intervenció d'En Servet en la publicació dels poemes d'En Boscà i Garcilaso de la Vega, mostra les inquietuds literàries del primer. Això comportaria que la seva casa no deuria estar mancada de la presència de llibres de poesia i de literatura en general. Segons el que he exposat, En Servent/Cervantes hauria perdut el pare quan tenia uns deu anys. No obstant això, no hauria de ser molt descabellat que la passió pels llibres pugui transmetre's als fills a través dels llibres presents a casa que havien estat del pare. Qui en algun moment no ha sentit curiositat pels llibres que té el pare, encara que aquest no li hagi proposat de llegir-los?

Reconec, en canvi, que la diferència en els noms, Servet i Servent, tot i la semblança, no deixa de ser un escull en la meva hipòtesi. Amb tot i això, no podia la prudència d'En Servet, conscient del risc de les seves tesis teològiques, de modificar el seu nom, encara que fos lleugerament (l'orgull de les pròpies idees, de la pròpia feina, no contribuiria a fer que el canvi fos mínim? No podria ser el mateix cas de Servent/Cervantes?), ja des del primer moment de publicar el seu primer llibre?

Com ja he dit, aquesta tesi d'En Servet i Servent/Cervantes com a pare i fill, no deixa de ser una hipòtesi i, ho reconec, mancada totalment de proves. Podria haver estat així, com podria no haver-ho estat. Però tampoc hi trobo cap fonament que ho contradigui terminantment. És que no n'estan plenes, també, d'hipòtesis, les biografies oficials, i potser amb moltes més incoherències i fins amb uns fonaments que tenen per base, a vegades, documents clarament falsificats?

Aquesta tesi de pare i fill és només una possibilitat dins l'enigma Servent/Cervantes. Però que Cervantes és un enigma ho reconeixen els més seriosos estudiosos de Cervantes.

Esteve Renom